

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО
ТЕЛО ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ИПАРД

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЛЕДЕЊЕ
на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020
(за периодот до ноември 2021)

ноември, 2021

Содржина:

1. Вовед.....	3
2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020	4
2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка	5
а. Спроведување на мерка 1	8
б. Спроведување на мерка 3.....	9
в. Спроведување на мерка 7.....	10

1. Вовед

Комитетот за следење на ИПАРД II се грижи за исполнување во однос на ефективноста и квалитетот на спроведувањето на ИПАРД програмата 2014-2020 со цел да се постигнат целите на ИПАРД програмата. Комитетот за следење на ИПАРД II ги испитува резултатите од ИПАРД програмата 2014-2020, особено постигнувањето на целите поставени за различните мерки и напредокот во користењето на финансиските алокации на тие мерки и распределбите на подмерките во рамките на мерките каде што се вклучени такви алокации. Во врска со ова, Телото за управување со ИПАРД (ТУ) ги обезбедува сите релевантни информации за напредокот на мерките и подмерките и ги става на располагање на членовите на Комитетот за следење. За оваа цел ТУ го подготвува овој извештај за следење.

Полугодишните податоци за следење на спроведувањето на ИПАРД програмата 2014-2020 година (јуни - јануари) се презентирани во годишниот извештај за следење, кој ТУ го доставува до Комитетот за следење на ИПАРД II и е составен дел на годишниот извештај за спроведување на ИПАРД програмата. Годишните податоци за следење (јануари - јуни) се претставени во овој извештај.

Со цел да се обезбедат подетални информации за спроведувањето на Програмата, овој извештај за следење ќе презентира излезни (output) индикатори со статус од 31^{ви} октомври 2021 година. Индикаторите што даваат информации за типот на производство или типот на инвестиции се доставуваат од страна на АФПЗРР на полугодишно ниво и имаат статус до 30^{ти} јуни 2021 година.

2. Оценка на напредокот во спроведувањето на целите, мерките и инвестициите на ИПАРД Програмата 2014-2020

2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020

И покрај тоа што Програмата потенцијално служи за повеќе од една цел според ИПА II и нејзината конзистентност со Националната стратегија за земјоделство и рурален развој (НАРДС) 2014-2020, целите на Програмата се групираат во следниве приоритетни области:

- Зајакнување на одржливоста на земјоделските стопанства и конкурентноста на сите видови земјоделство и примарна преработка на храна, истовремено прогресивно усогласувајќи се со стандардите на Унијата. Цели ќе се постигнат со спроведување на мерките за „Инвестиции во физички средства на земјоделски стопанства“ и „Инвестиции во физички средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи“.
- Враќање, зачувување и зајакнување на екосистемите зависни од земјоделството и шумарството.
- Промовирање на рамномерен територијален развој во руралните области. Целта ќе се достигне со спроведување на мерката „Подобрување и развој на руралната инфраструктура“ и „Диверзификација на фармите и развој на бизнис“.
- Трансфер на знаење и зајакнување на јавната администрација во спроведувањето на програмите за рурален развој.

Мерката „Техничка помош“ е хоризонтална мерка, која поддржува успешно спроведување на целата програма, затоа оваа мерка не може да биде директно поврзана со посебна цел.

Постигнувањето на целите на мерката се мери со сет на специфични индикатори дефинирани и насочени за секоја мерка¹.

Индикатори за мерката		Проектирана цел	Постигнати резултати	Постигнато во %
Мерка 1	Број на поддржани проекти	3.100	1.516	48,9%
	Број на земјоделски стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	3.100	1.516	48,9%
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	1.200	400	33,3%
	Број на земјоделски стопанства кои напредуваат кон целосна усогласеност со стандардите на ЕУ за благосостојба на животните	30	113	376,7%
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	2	8%
	Број на стопанства што инвестираат во управување со добиток заради	50	/	/

¹ Индикаторите за бројот на поддржани проекти, број на земјоделски стопанства / претпријатија кои изведуваат проекти за модернизација и број на земјоделски стопанства / претпријатија кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области имаат статус од 31 октомври 2021 година. Другите индикатори на оваа табела имаат статус од 30^{та} од јуни 2021 година.

	намалување на емисиите на N2O и метан (складирање на ѓубриво)			
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните земјоделски стопанства	48 мил. ЕУР	20,0 мил. ЕУР	41,7%
Мерка 3	Број на поддржани проекти	220	75	34,1%
	Број на стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	220	75	34,1%
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	200	15	7,5%
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	20	1	5%
	Број на креирани работни места (брuto)	1.300	/	/
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните стопанства	52 мил. ЕУР	22,3 мил. ЕУР	42,8%
Мерка 7	Број на поддржани проекти	300	46	15,3%
	Број на земјоделски стопанства кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области	70	/	/
	Број на корисници што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	/	/
	Број на креирани работни места (брuto)	1.000	/	/
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните корисници	9 мил. ЕУР	4,8 мил. ЕУР	53,3%

2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка

Спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020 започна во април 2017 година со поднесување на барањата на првиот јавен повик (кој ги вклучи сите 3 мерки). Од тогаш се објавени дополнителни 6 јавни повици:

- Јавен повик 01/2018 за поднесување на барања за мерка 3,
- Јавен повик 02/2018 за поднесување на барања за мерка 1,
- Јавен повик 01/2019 за поднесување на барања за мерка 7,
- Јавен повик 02/2019 за поднесување на барања за мерка 3,
- Јавен повик 01/2020 за поднесување на барања за мерка 1 и
- Јавен повик 01/2021 за поднесување на барања за мерка 7.

Состојбата со поднесените барања е следнава:

Мерка	Поднесени		Одобрени		Исплатени	
	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
1	3.251	57.306.327	1.844	18.521.425	1.516	10.223.729
3	183	45.098.137	118	20.305.488	75	8.048.817
7	698	117.654.878	101	10.071.189	46	2.235.885
9	17	318.318	17	318.318	11	140.179
Вкупно	4.149	220.377.660	2.080	49.216.420	1.648	20.648.610

Анализата за спроведувањето на Програмата по региони е направена од страна на Телото за управување и се заснова на податоци од системот за следење и со датум на важност на податоци од 31^{ви} октомври 2021 година.

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагониски	1.572	865	11.780.817	728	7.867.322
Вардарски	955	545	5.983.775	425	2.267.317
Североисточен	225	77	1.440.703	69	516.548
Југоисточен	314	136	6.681.997	120	3.005.902
Скопски	316	123	8.995.018	50	2.223.170
Југозападен	222	95	2.934.436	85	2.226.393
Полошки	182	51	5.916.238	34	1.174.862
Источен	346	171	5.165.119	126	1.226.917
Вкупно	4.132	2.063	48.898.102	1.637	20.508.431

Податоците и резултатите од горенаведената табела можат да бидат поддржани со фактот дека региони како Пелагонија, Вардар и Југоисток имаат понапредно земјоделско производство предводено претежно од земјоделско производство (житарици, овоштарници и лозови насади и зеленчук). Покрај тоа, инвестициите во земјоделско производство, особено во набавка на нови машини и опрема, се помалку комплицирани за спроведување (нема потреба од дозволи за градба / реконструкција или во случај на трактори нема потреба од доказ за еколошки стандарди).

Поддршка во мерка 1 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагониски	1.355	814	6.251.705	689	5.355.884
Вардарски	859	528	3.234.553	417	1.781.561
Североисточен	146	71	1.235.541	65	441.620
Југоисточен	240	112	1.803.779	102	1.066.453
Скопски	182	83	1.702.386	31	158.978
Југозападен	158	78	364.397	75	336.514
Полошки	67	22	1.480.710	20	85.100
Источен	244	136	2.448.354	117	997.619
Вкупно	3.251	1.844	18.521.425	1.516	10.223.729

Поддршка во мерка 3 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагониски	34	27	3.722.387	23	1.970.903
Вардарски	25	13	2.022.835	6	481.800
Североисточен	5	2	73.382	2	72.920
Југоисточен	33	21	3.864.596	10	1.298.913
Скопски	32	18	3.951.701	10	1.496.397
Југозападен	8	7	1.910.267	8	1.888.459
Полошки	20	15	2.813.817	11	654.092

Источен	26	15	1.946.504	5	185.333
Вкупно	183	118	20.305.488	75	8.048.817

Поддршка во мерка 7 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Paid	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагониски	183	24	1.806.725	16	540.535
Вардарски	71	4	726.387	2	3.956
Североисточен	74	4	131.780	2	2.008
Југоисточен	41	3	1.013.622	8	640.536
Скопски	102	22	3.340.931	9	567.795
Југозападен	56	10	659.772	2	1.420
Полошки	95	14	1.621.711	3	435.670
Источен	76	20	770.261	4	43.965
Вкупно	698	101	10.071.189	46	2.235.885

а. Спроведување на мерка 1

Досега имаше три јавни повици за мерка 1 (01/2017, 02/2018 и 01/2020). Процесот на одобрување за првиот и вториот јавен повик е завршен, а сеуште е во тек за последниот јавен повик. Стапката на одобрување на првиот јавен повик (01/2017) изнесува 60%, 58% на вториот јавен повик (02/2018) и 48% на последниот јавен повик за кој процесот на одобрување сеуште трае. Од досега склучени 1844 договори (18.521.425 € ЕУ дел), 1516 се имплементирани и исплатени 10.223.729 € ЕУ дел.

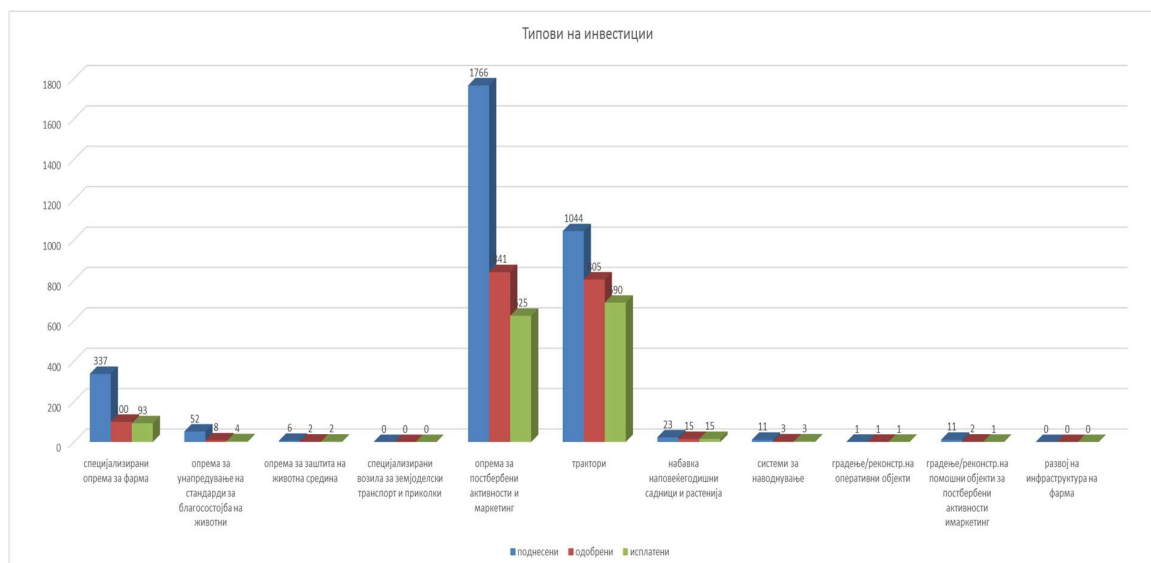
Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 1²:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Лозарство	476	278	1.716.621	241	1.061.237
Овоштарство	1.009	539	5.562.238	417	2.784.921
Градинарство вклучително стакленици	214	103	628.140	91	538.528
Житарици	1.403	823	6.131.647	660	4.180.317
Индустриски растенија	52	15	100.014	12	93.588
Производство на млеко	43	7	250.644	4	91.392
Производство на месо	28	5	2.062.363	4	871.706
Производство на јајца	10	2	446.268	1	321.981
Преработка на земјоделско стопанство	11	3	50.318	1	12.786
Производство на енергија од обновливи извори	5	2	6.353	2	6.353

Интересот и искористеноста на ИПАРД поддршката за видовите инвестициски активности во мерката 1 е првенствено за набавка на опрема и машини. Нема интерес за инвестициски активности за изградба или реконструкција на земјоделски објекти, развој на инфраструктура на фармите или објекти за активности по бербата и директен маркетинг на фармите. Причината за оваа состојба е неможноста на барателите да добијат дозволи за градба/реконструкција. Легализацијата на фармите, недостатокот на детални урбанистички планови во селата и слабите капацитети на руралните општини одговорни за ова прашање се дополнителни проблеми што го попречуваат процесот на добивање на одобрение за изградба или реконструкција.

Исто така, не се покажа интерес за инвестиции во системи за наводнување, комбајни, специјализирани приколки и возила за земјоделски транспорт и набавка на повеќегодишни дрвја и растенија. Инвестициите во наводнување имаат помала вредност и тие обично се комбинираат со друга опрема и машини. Со цел да се избегне двојно пребројување на проектите, системот за следење ги регистрира овие мешани барања според повисоката цена на набавената ставка, во овој случај опремата или машинеријата.

² Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2021

б. Спроведување на мерка 3

Досега имаше три јавни повици за мерка 3 (01/2017, 01/2018 и 02/2019). Процесот на одобрување на барањата на сите јавни повици е завршен. Стапката на одобрување на првиот јавен повик достигна 54%, а 58% на вториот јавен повик, а 80% на последниот јавен повик. Од 118 договори (20.305.488 € ЕУ дел) досега се реализирани и исплатени 75, дистрибуирајќи кон корисниците 8.048.817 € средства на ЕУ.

Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 3³:

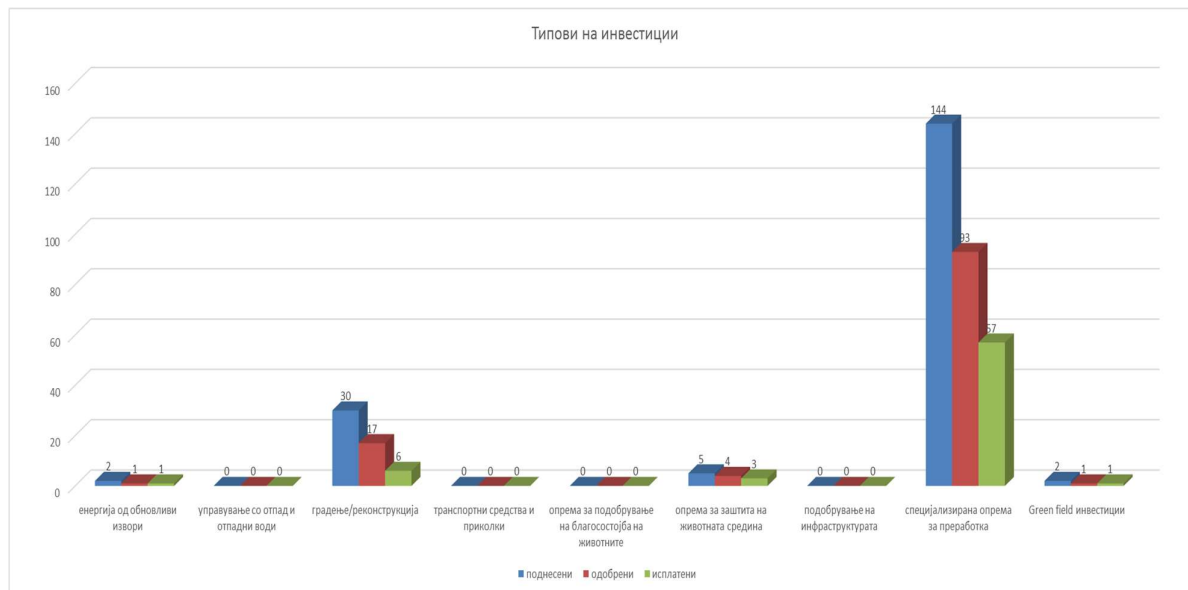
Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Собирни центри за млеко	10	6	912.043	5	296.171
Преработка на млеко	13	8	685.873	6	471.128
Преработка на месо - говеда	21	16	2.743.340	9	2.129.980
Преработка на месо - свињи	4	4	326.394	6	416.675
Собирни центри овошје и зеленчук	30	19	5.300.272	9	1.322.949
Преработка овошје и зеленчук	56	36	6.683.570	18	1.698.545
Преработка житарици и мелничка инд.	21	10	497.145	6	175.604
Масти и масла	3	2	24.616	1	9.620
Вино	25	16	2.996.724	8	1.034.879

Слично на мерката 1, повеќето видови инвестиции во оваа мерка се во набавка на машини и опрема за специјализирани производствени активности. Сепак, имаше 30 барања и 17 договори за проекти кои вклучуваа инвестиции во изградба / реконструкција на оперативни

³ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2021

објекти. Нема покажано интерес од барателите за инвестирање во подобрување на стандардите за благосостојба на животните, управување со отпад и отпадни води, подобрување на инфраструктурата на стопанството и специјализирани приколки за транспорт и возила. Во 32 наврати договорите беа откажани по барање на барателите.

с. Спроведување на мерка 7

Како и за другите, и за оваа мерка беа објавени три јавни повици. Првиот јавен повик (01/2017) има 23 одобрени барања (придонес на ЕУ од 3.232.074 €) и стапка на одобрување од 12,6%. На овој повик беа доставени 46 барања за инвестиции во производство на обновлива енергија. Сите беа одбиени поради неисполнување на критериумите на Програмата. Инвестициите во производство на обновлива енергија подоцна беа исклучени од вториот јавен повик (01/2019). На вториот јавен повик беа доставени 261 барање и беа потпишани 78 договори за придонес на ЕУ од 6.839.115 €. На последниот јавен повик (воедно и последен повик од ИПАРД 2 Програмата) доставени се 250 барања (32.490.820 € ЕУ дел) кои сеуште се разгледуваат во ИПАРД Агенцијата.

Вкупно се имплементирани и исплатени 46 барања (ЕУ дел од 2.235.885 €)

Типови на производство засегнати од инвестициите во мерка 7⁴:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Одгледување на печурки и тартуфи	1	0	0	0	0
Цвеќарство	5	1	185.623	0	0
Производство на семе и расад	2	1	73.847		
Одгледување на животни	7	1	183.657	0	0
Пчеларство	98	26	57.101	12	14.921
Одгледување на лековити, зачински и ароматични растенија	22	8	11.146	2	5.662

⁴ Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2021

Одгледување на дрва за сеча и биомаса	4	0	0	0	0
Рибарство и аквакултура	3	0	0	0	0
Преработка на млеко	17	1	20.549	1	19.301
Преработка на овошје и зеленчук	24	3	262.852	0	0
Преработка на житарици	8	6	321.747	0	0
Пијалочи	2	1	222.562	0	0
Преработка на дрво	33	12	1.795.993	3	474.256
Производство на мебел	68	18	3.596.970	4	632.112
Занаетчиство	6	0	0	0	0
Ветеринарни услуги	11	4	33.009	2	14.225
Сервиси за поправка и одржување	2	0	0	0	0
Социјални услуги	3	0	0	0	0
Обуки и едукативни услуги	4	1	487.158	0	0
Транспортни услуги	1	0	0	0	0
Останати услуги	8	1	410.708	0	0
Туристичко сместување	39	10	1.319.359	0	0
Угостителски услуги	7	3	390.643	0	0
Рурални музеи	13	2	549.110	1	147.717
Семинари и тренинзи	8	0	0	0	0
Рекреативни активности	6	0	0	0	0
Производство на енергија од сонце, вода, ветер, геотермална енергија	40	0	0	0	0
Производство на био гориво	1	0	0	0	0
Енергија за сопствено користење	5	0	0	0	0

Во оваа мерка, преовладува интересот за инвестирање во изградба и реконструкција на оперативни објекти за соодветните економски активности, инвестиции за подобрување на инфраструктурата на барателите и инвестиции во специјализирана опрема за преработка.

